

Vrednik Jakob Aléšovec.

Izhaja po
enkrat na mesec v Ljubljani,
kedar ga prebere in ne
konfiscira policija.

Posamezne številke se dobivajo, če jih kaj ostane, po
30 kr. v administraciji, Ključarske ulice (pod mestnim
trgom) št. 3 v II. nadstropji.

Velja
celo leto 3 gld., pol leta 1 gld. 50
kr. in četrt leta 80 kr. za vsacega
brez ozira na stan, narodnost in
vero.

Kdor ga bere in ga ni kupil, se bo, ako se zasači, ostro kaznoval.

Hrvatom bratom,

ki so nas prišli obiskat o sv. Petru.

Pozdrav Ti srčen, dragi brat,
Ko Ti me prideš obiskat
V slovensko sèm Ljubljano.
Poznava se že dolgo res,
Ker ni nobene meje vmes
Med tabo in med mano.
A vendar razdeljena sva
Politično na dela dva:
Madjara imaš Ti na glavi,
A Nemec mene zmir še davi.

Enaka nama v žilah kri,
Enako jezik govori,
Zavést nama enaka;
Svobodo ljubiva obá,
Kdor náju količkaj pozná,
Ta ve, da sva junaka;
Zasluživa res boljši stan,
Ko po osodi nama dan;
Posebne treba ni potice,
Zahtevava si le pravice.

Oba sva, skupno se boréc,
Okusila dost turški meč,
In bila brez pomoči!
Na naju prvi bil navál,
Kder Turek se na rop podál,
So bili boji vroči;
A trdna je prestala kost
Orožja turškega ostrost.
Zdaj zadnjič sva se z njim borila:
Ob tla je vsa njegova sila.

Kak dolgo je že jez močán
Divjakom bil Hrvat, Slován —
Iz Azije rohnečim!
Oh drage koliko krvi
Za druge smo prelili mi —
Pač s srcem krvavečim!
A kako hvalo svet nam dal?
Nas v hude sponse je vkováł,
Da bili smo — ne narod — čeda
In sreča družih — naša beda.

Sovražnik naju je pestil,
Da bi pod nogo naj' dobil,
Mogočno naju tlačil;
Je jezik nama drag jemal,
A svoj'ga tujega dajal,
Pravice nama slačil.
Nasledek tega bil je ta,
Da sva spoznala se obá,
Sovražniku na hudo jezo
Sklenila trdno, — bratsko zvezo.

Stojiva zdaj pogumnih lic
Boréc s sovražnikom se vstric,
Obema sebi v slavo;
Orožje nama svitli meč,
A tudi jeklo, če grozéc
Sovrag bo spenjal glavo.
Saj nama v glavi bister um,
Moč v dlanu, v srcu pak pogum.
Oboje posvečeno bodi
Miléjši naroda osódi.

Ponosen „Sokol“ Tvoj je tič,
Čeravno skoro še mladič,
So vendar čili udi.
Le krepko dalje se razvi,
Saj v Tebi teče prava kri,

K razvoju narod búdi.
Brat „Sokol“, Ti planjave sin,
Si naših videl kinč planin;
Zdaj nesi sabo dol v Hrvatsko
I našo pesem — pesem bratsko!

„Brencelj“!

Pavliha.

Če človek preveč po svetu hodi, kmalu od doma nič ne ve, in če ga kdo praša kaj, mora molčati ali pa lagati. Tako se je skoro že meni godilo. Ako bi me bil kdo prašal, kaj je v Ljubljani novega ali starega, bi bil praviti mogel le take, da bi bile kar za „turški list“. Zato da jo moram mahiniti enkrat zopet v Ljubljano ter ogledati si Ljubljancane, kako se kaj obnašajo. Se pa napravim in stopim dol, ker je to meni le en korak, še eno pipo ga prav popolnoma ne skadim. Ravno se kazalec na uri pomika proti desetim, ko pridem pred bolnišnico.

Ko stopam od bolnišnice naprej, vidim nekaj živega mrgoleti mi pod nogami in ko se ozrem, zagledam Šafarjevega Dolfita silno naglo kobacati se memo s pismi pod pazduho, kakor da bi bilo res kaj ležeče na tem, ali pride kam ali nikamer.

„Vidiš ga no punklja“ — rečem jaz in ga primem za roko — „počakaj no, saj ni sredopostna sredo, da bi kje babo žagali. Bi te bil skoro pohodil, ker v mestu človek ne gleda zmiraj pod noge.“

Dolfi pa se mi trga z roke kakor otrok neljubi pesterni, in hiti govoriti:

„Pusti me no, saj vidiš, da se mi mudi!“

„Ali te kam tišči? No, pa stopiva malo na stran!“

„Moram iti v deželni zbor“ — pa reče on postavno.

„Kam? v deželni zbor? Kaj boš pa ti tam počel?“

„Pusti me, da ne pozabim svoje naloge“ — tarna on in se trudi izmuzniti moji roki; — „danes imam petkrat reči: Jaz predlagam, da se ta predloga izroči odseku.“

„Kaj že to znaš, glej ga no“ — se čudim jaz — „iz tebe pa utegne res še kaj prida biti, če boš dolgo živel. No, le teci, da ne pozabiš svoje naloge.“

S tem ga spustim in on jo cvirna proti sv. Jakopu, kolikor naglo more.

„Deželni zbor je tedaj“ — si mislim jaz — „to čudno družbo si moraš pa vendar ogledati, Pavliha, saj tako vseh še ne poznaš, ki tam sede za vso deželo.“

Pa jo zavijem proti sv. Jakopu in doidem človeka sivih las, sive vesti in fantovskih nog, ki ima pod pazduho solčnik ali parazol, in ves zamišljen pobira pot pod nogami.

„O, Korelj, počakaj no“ — ga ogovorim — „greva skup, saj menda ne greš k spovedi ali h kakemu dekletu?“

„A, ti si Pavliha“ — se nasmeje on posilno — „kje si pa toliko časa hodil, da te ni bilo nič videti?“

„Po boljših potih že ko ti, Korelj“ — odgovorim jaz — „ti si že tako star, pa te zasači vsak vedno le na slabih potih, na potih za Nemškutarijo! Kdaj se boš vendar poboljšal?“

„Zdaj grem v deželni zbor“ — se izgovarja sivi fant, kakor da bi mi hotel eno pod nos dati.

„No, vidiš, to ni poštena pot zá-te, je ravno tako, kakor če gre jud v krščansko cerkev.“

„Kako je to?“ — praša on zavzet.

„Tako, da ti ne greš v take kraje, kjer bi se zbirali poslanci res po kranjskem ljudstvu voljeni. Sploh pa ti nikamer več ne greš, Korelj, če bi bil jaz v tvoji koži, bi se potresel s pepelom in šel pokoriti se za grehe proti svo-

jemu narodu ter si najel enega, ki bi me moral vsak dan po trikrat s korobačem prav do krvi namahati, da bi takó vreden postal še prostorčka v zemlji, na kateri sem se rodil. To bi storil jaz, ti pa — no Korelj, ali še nimaš jetike na vesti? Ali nič ne kašljaš?“

„Kaj še!“ — pa se nasmehe on — „jetika se na vesti mene ne bo prišla, zdaj že ne; če bi se bila hotela, bi se bila že prej, ko sem še grablje imel.“

„Res je, zdaj si že politično popolnoma na bobnu“ — rečem jaz — „kjer je krava, naj bo pa še tele. Kaj mar človeku, če ga po smrti kolnejo! Saj jih ne sliši.“

V tem pogovoru sva prišla do sv. Jakopa, tam se Korelj brž zgubi, jaz jo pa maham po stopnicah gor v dvorano, kjer nemčurski poslanci sede — menda za 6 tednov. Poznam že vse kakor kokalj med žitom, in vsi so še tiči, kakor so bili.

Prvi — se ve da — med njimi je Johan s Kamnika. Ko me zagleda, mi pride naproti z vsim zlatom in mastjo, kar ima obojega na sebi. Jaz ga pogledam, on mi poda roko, ktera — ocvrta bi v gostilnici bila več vredna ko troje telečjih parkljev, in ko ta roka z vsem zlatom pade v mojo, sem jo res komaj obdržal.

„Poglej ga no, Johana, ali te še ni Hočevnar vzel?“ — ga prašam jaz; — „še toliko zlatá imaš na sebi! Kaj misliš, kaj je več vredno: tvoj trebuh ali tvoje zlato?“

„I, moj trebuh“ — reče Johan in ga proti solncu postavi.

„Ni res! Za tvoj trebuh ne dá jud nič, za tvoje zlato pa Hočevnar še nekaj.“

„Kaj pa je, kaj?“ — se pridrenja vmes Martin s Krškega, misleč menda, da jaz z Johanom gliham za njegovo zlato ali telesno mast; — „jaz sem tudi tukaj tako kakor se pravi, če se kaj prodaja, ali kupuje, mislim.“

„O, bodi brez skrbi, Martin,“ — ga tolažim jaz — „saj se tukaj ne kupujejo in ne prodajajo glasovi za volitve, toraj tebe treba ni. Z Johanom sva stara prijatla, njemu se tudi ne more reči, da bi bil prišel sem po kakem drugem potu ko po piškah, vinu, teletnini, gosch, pivu itd. Ti pa — veš Martin, vrata tukaj niso le za to, da ljudje v zbornico hodijo, ampak tudi, da hodijo ven. Koliko je ura — saj imaš zlato, ne?“

„Pol enajstih“ — odgovori Martin — „zakaj prašaš?“

„Zato, ker bi bil moral ti že predlanskem o tej uri domá biti, pa si še zdaj tu pravemu poslancu na poti. Če že hočeš na vsak način sedeti na poslanskem stolu, si ga pa daj domá napraviti in tam sede na njem, da boš okamnel, strohnel ali pa zgnjil. Kupi si za svoj denar nekaj sramožljivosti, da pred svetom ne boš tako nag.“

„Kaj pa je, kaj?“ — se oglasi Kaltenecker, ki je bil v tem pristopil; — „ta točka ni na dnevnem redu.“

Ta mi je pa ravno prav prišel, ta, zato se obrnem zdaj k njemu in ga zeló ostro ogovorim:

„Tukaj marsikaj ni na dnevnem redu, še celó v redu ne, na pr. ti prvi. Če bi bil jaz v tvoji koži, že davno bi bil pobral kopita in šel z dežele, kjer te je ravno toliko treba, kakor v nosu tistega, ki ga kmet ob tla meče, gospod pa v robec zavija. Jaz se res čudim tvoji debeli koži, ktere se nič ne prime. Saj se še stenice preženo, tebe pa ni moč spraviti z dežele. Jaz ne vem, ali res ni na celem svetu nobenega družega kota zá-te in zakaj grof Taaffe pusti, da mu ti s svojimi pajdaši nagajaš. No, kedar bom šel na Dunaj, bom že govoril ž njim prav resno zavoljo tebe, in jaz mislim, da bo vendar enkrat pela tá-le.“

Pri tem mu pokažem marelo in brez besede jo popiha na svoj glavarski stol, kjer se na pol za ograjo skrije. Vestenek se tako splaši, da kar na svoj stol počene in tam obsedi kakor da bi bil najnedolžnejši na celem svetu in nikomur še ne za las krivice storil. Jaz pa stopim pred njega, prizdigнем marelo kakor učitelj palico pred učencem in začnem:

„Kaj pa ti, Lahovi koš? Imava že velik račun med seboj, bom moral enkrat k tebi na dom priti, da se sama zmeniva.“

„Saj nisem nič naredel“ — črhne bojazljivo.

„O, se ve da ne, vsaj dobrega ne, da bi jaz vedel“ — se posmehujem jaz; — „pa brez šale. Čemu si pa sèm prišel sedet? Ali morda zato, ker ljudje pravijo, da domá ljudi vrag jemlje? Kaj je prva dolžnost pravega državljana, če je prav okrajni glavar? Povej, če veš!“

„Dati štempljano pobotnico, kedar svojo plačo potegne“ — je njegov odgovor.

Moja marela se nekoliko prizdigne, moje oči se vpro z močjo vá-nj in tega se tako vstraši, da pravi:

„Svoje davke redno plačevati.“

„No, vidiš, to je prva dolžnost. Idi domú in stori tudi ti tako, ne pa, da bi tukaj sedel na kljub sedanjí vladi grofa Taaffeja. O drugem se bova že še pogovorila, kedar bom šel memo Litije.“

On ne reče nič, jaz se obrnem stran in zadenem ravno ob Roberta, ki se za Šraja piše in je jezičen dohtar, jezičen menda zato, ker tako rad govori, ali, kakor Kraševac pravi, šraja. Pod pazduho imá celo skladovnico pisem in se dela, kakor da bi brez njega ne moglo biti nič, tudi deželnega zbora ne. Že precéj trebušni možiček z brado ravno požetemu strnišču najbolj podobno, ki bi po svoji domišljivosti moral že davno stati v kakih litanijah za posodo čisto precejene modrosti, se dela, kakor da bi me še ne videl ne, zato ga dregnem z marelo pod rebra, na kar še le spusti s sebe nekaj glas nevolje in zaječi:

„Joj, to pa boli!“

„Kaj ne da“ — rečem jaz — „in vendar ti dregaš vse, kar je slovenskega, še huje pod rebra. Razen tega pa tudi škodo delaš deželi, očitno škodo.“

„Kako li?“ — poprašuje on.

„S svojimi govori v tem zboru.“

„Žakaj? Saj vidiš, da vse ven gre, kedar začnem jaz govoriti.“

„Se ve da, ali to, kar ti govoriš, čeravno navadno ni nič vredno, vendar stane denar, ker se seje zavlekajo in pa govori gredó v tisk, plačuje jih pa dežela. Zá-te in za marsikterega tvojih tovaršev bi bilo treba postave, po kateri bi moral vsak govornik spis in tisk svojega govora plačevati sam. Stavim, da bi ti potlej trikrat manj čvekál ali pa celó nič, in zbornica bi tudi ne zdehalá.“

Te besede je vlekel na uho ljubljanski župan Lašan in se kaj podvizal priti v zavetje na svoj stol ob zidu. Toda jaz ga vjamem in ogovorim:

„Tebi imam sporočiti zahvalo od Hrvatov, ktere si tako lepo mislil sprejeti; imenovali te bodo za častnega meščana v Požeruhovem.“

„Maram jaz za take reči zdaj, saj imamo milijon“ — brekne on.

„Ho ho, počasi, veš, s kom govoriš? Jaz sem Pavliha.“

„Jaz pa ljubljanski paša!“

Mene že srbi marela, da bi vdrihníl, vendar pomislim, da bi je škoda bilo, ter rečem le:

„No, veš, naj bo, te rajši prepustim Jožetu s Šentpetra, saj te ta zna dobro obdelovati. Samo če boš v zbornici še dalje nemčurske muhe imel, ti jih bom jaz pregnal. Ako boš pa zmiraj še tako enostransk, to je na nemčursko stran nagnjen tudi zunaj zbornice, ti bom poslal tistega Krčmarja z Gorenjskega, ki polomljene in spahnjene ude vravnava, da bo tudi tebe v roko vzel.“

S tem ga pustim in grem proti vratam. Tu se mi nastavi Aleksander Koruza z Gradišča, ki je že toliko stotin „fingratov“ žita dal za stradajoče po Kranjskem, Koroškem, Stajarskem, Kitajskem in celó pri Culujcih, in se pripravljá na pogovor z mano. Jaz ga pa pogledam postrani in rečem:

„Veš, zameri ali ne, jaz ne govorim s tabo, dokler si poslanec Vestenekove kupčijske zbornice. Jaz v tvoji

koži bi rajši doma molje štel in podgane plesati učil, kakor pa tu sedel, ker vsak ve, kako si prišel v zbornico — v to in v ono.“

„Haha“ — se zakrohota na to Gariboldijev „ta lepi“ Tone, ki je ta pogovor slišal, — „Pavliha je danes dobre volje, kaj bo neki meni povedal?“

„Tebi?“ — se obrnem jaz k njemu — „ti pa le urno teci h kleparju Noliju, da ti sedanje noge odbije in naredi petelinove, potlej te pa proda kam za petelina na streho. Tam boš na boljem in višem mestu, ko tu, ker si pokazal, kako se znaš po vetru obračati. Slovenec si bil, nemškutar si, kaj pa še boš, če boš dolgo živel?“

Tone ne ve nobenega odgovora, jaz pa jo memo križkega barona, radolškega grofa, boštanskega in metliškega viteza, boštanskega grofa, ljubljanskega Lukmana, postonjskega Cicerona in kočevskega Ledenika popiham ponosno z zbornice in se čudim le temu, da našim narodnim poslancem tudi kaj tacegana misel ne pride.

Pa saj so se zavarovali in to je toliko, kakor če obsojenec glasno vsem ljudem pové, da on nikakor ni zadovoljen s tem, da ga obesijo — obesiti se pa vendar dá.

Bom o tem moral govoriti z grofom Taaffejem.

Častni meščani.

Z raznih krajev slovenskih in drugih poštenih dežel prihajajo poročila o imenovanji teh in onih zaslužnih mož za častne meščane. Prav je to, da se res zaslužnim možem daje ta čast, ali kar „Brenceljna“ pri tem najhuje boli, je to, da se doslej delile osebam, ki je nikakor niso vredne, n. pr. Taaffeju, Hohenwartu, Winklerju, Bleiweisu, Klunu in drugim, ki nimajo prav nič ali celó malo zaslug za judovstvo, liberalstvo in nemčurstvo.

Ker pa dozdej še nobeden časnik ni prišel do tega, da bi starešinstvom mest, trgov, vasi in drugih kotov priporočal zares zaslužne možake za častne ude, se poprime tega posla „Brencelj“ in priporoča:

Herbsta zavoljo njegovih zaslug po hujskanji zoper vlado in draženji narodov med seboj — za častnega meščana v krtovi deželi;

vitezkega Kalteneggerja za trdovratnost, s katero sedi na stolu deželnega glavarja in narodni stranki na nosu, — za častnega občana v Pasji vasi (v Istri);

Šraja zavoljo njegove zgovornosti za častnega uda v Žabjem kotu in Šišenski kotli;

Koreljna Dežmana zavoljo vsega dosedanjega življenja za častnega meščana v Kačjem gradu;

Duhača in Foreggerja zavoljo njunih govorov v državnem zboru zoper Slovence za častna občana na Stari in Novi Oslici in v Rappelgschiessu na Dolenjskem;

vse ljubljanske nemškutarje in „Taglattovce“ za častne vaščane v Gesindeldorfu na Dolenjskem;

vit. Vesteneka zavoljo njegovih velikih zaslug za ponemčurjenje kupčijske zbornice in deželnega zbora kranjskega za častnega občana v Begnjah na Gorenjskem;

Balohovega Jožmana (Žveglja) zavoljo njegovega vedenja na Dunaji in govorjenja v Ljubljani za častnega vaščana v Leskovcu, Biču in na Brezji;

barona Toflerja za vse, kar je dozdej koristnega storil v svojem poslanstvu, za častnega meščana v Nič-u; šolskega nadzornika Pirkarja za zasluge, ki jih ima za ponemčurjenje učiteljev na Kranjskem, — za častnega občana v Pruski vasi, Petelinji in Kanalu.

In da se vse to lepo konča, priporoča „Brencelj“ sebe, naj ga za častnega meščana, vaščana, tržana ali občana izbero si kje v Vinskem dolu, Pivni vasi, na Viržinskem selu, le v Pajčji vasi in na Žabjeku ne.

Deželne sodnije predsednik gosp. Anton Grčar in §. 19 državnih postav.

(Vkradena podoba z nekdanjega „Pavliha“.)

Rešpehtarjova kuharica.

Sej ldje dandons ne dajo nikomer gmaha, če le vedo, de je dober tinstpot, mu pa ponujajo in obetajo, de b' kar z obema rokama perjel, če b' ne bil že toko skunštvan, koker sem jest, k' me ne vrihta toko kmal kter. Per iblanskem purgermojstri je blo še toko per en glih voreng, za avsholtat, in k so ldje vidli, de se dober zastopmo, so s' mende mislil: to more že dobra kuharica bit, k' je toko dolg na enem plac, in so mi poslal mindleh in šriftlele antroge za drgam.

Nejpreh sem dobila en prifelc, de nej grem ke

gor na Gorensk v Velesov k gospodu fajmoštru, k' sem že enkrat bla, de b' me zdej spet strašno nugal; pa jest sem s' zdej naprej vzela, de v farovž ne grem nikamer več, če ne bo prehude sile in bom imela še kakšen drug dinst al pa za kvartir še kakšen groš; so prvelike sitnost, pa včasih ni vredno, de človeka poleg pisan gledajo, če mu kakšna beseda uide od takih reči, k' jih je tam videl al slišal, k' se pa ne šikajo. Zato sem tud prif iz Mengeškega farovža, k' so me tud ke prosil, stran vrgla, k' že dober vem, de b' mogla tam zmerej kuhovenco za pasam imet. Nej gre pa Žefa ke, če oče, k' je belj košenih komolcev pa tud z jezikom belj korajžna; jest sem belj za ta cart ldi, desglih znam tud kuhovenco sukat, kader je treba.

Pa je blo še tud več drugih antrogov; nejbelj se je ponujal en rešpehtar, k' je toko eden ta večih, pa ne ltinskih šomaštrov in zna toko lepe kseselce tuhtat, de se jih zdej Krišpin Krišpovič z glave uči, — poleg pa še nekej drugih takih, k' so njegove glihe; pa jest ne grem k vsakem, k' se še ne ve koko in kaj in k' bi nas ena ves kredit zgebila, če b' kar toko k vsakem šla, per kterem tud lohka kakšna pedinarca al pa kuhinjska oprav. Kamer jest grem, tam more bit že voreng šporherd pa fajm kšir, ne pa de b' kuhala pred pečjo in z burkljam v prstenih z drotam zvezanih loncih prov po hribovsk, sem že na belj nobelj kuhnje navajena.

K' bi ne blo Žefe, b' bla še ostala per purgermojstri, k' so toko fleten mož, de jih imam res rada. Pa je peršla ta Žefasta in rekla:

„Veš, Špela, kaj boš služila per tem ongavim vohernim Lašan, mar pejd k' enmo še belj gvavtenmo, k' je ta največ rešpehtar per krvav riht. Tam boš vidla, kaj se prav, fajm gospode služit, k' človeka nič ne sekirajo in so koker pohan angeljček, če zna kdo ž njim v caker hodit. Lon bo tud tak, de boš lohka kej boljša koker medropolan nosila pa tud šla v nedeljo na frušteek na Roženpoh al pa popoldne v Šiško.“

„Če je toko dober, zakaj pa ti ne greš?“ — jo prašam jest.

„Ja, veš, jest ne znam tolk tajč koker ti, in dobim še poseben lon za to, de našo fravo, k' očjo za tajčarce gilitat, pa so s kmetov, tolk tajč učim, de morjo kej spregovorit, če pridejo v kselšoft, in ne sede koker namalana afnja tam. Drgač b' že šla. Toko pa tist dinst nakomenderam teb, k' sva že od nekdej perjatle.“

Toko je govorila Žefa, jest sem s' to reč premislila pa sem stuhtala, de je vendar boljši, pa sem avfindala in

šla z Žefo se foršelat ta novmo kompetentariji, k so me tud res kar na ksiht gor vzel. Purgermojstrovi me niso rad preč dal, pa so rekli, nej le pošto dajo.

Sem pa peršla v ta nov dinst k ta največmo rešpehtarji per krvav riht, k' ima tud čez Žabjek komenderat. Veste, to so pa res en fajm gospod, ke b' bli dhoven, b' jim jest prec roko kušnila. Kar nič niso sitni, jamrajo le zmerej, kder morjo kterga na Žabjek al pa na Grad poslat, in kder imajo kterga v žeht, se jim toko smil, de b' raj šli sami zá-nj sedet, koker de b' jim ušel, če je kej narredil. Pa koko imajo Slobenarje rad, de b' vi vedli! Če b' imel naš gospod tolk premoženja, de b' si mogli kupit al zidat kej takga, koker je Grad nad iblanskim mestom al pa tist špital na Žabjek, prec bi kupil al zidal samo za Slobenarje, de b' se tim ne blo treba drgje potikat in b' blo prostora dost za vse, kolker jih je. Pa še vahtarje b' jim postavlja, de b' jih ne mogel nobeden okrast in vkrast, in toko bi bli Slobenarji preskrbljeni za ves cajt svojga življenja, če ne še delj. Morbit b' napravli zá-nje še ajzenpon, de bi ta rogát še hitreje lohka pó-nje hodil ali vozil se. Škoda, de naš gospod nimajo tolk obsolenge, de b' mogli vse to napraviti, de b' Slobenarji vidli, koko jih imajo naš gospod vse radi!

Prov zdrav pa vender niso. Johana, k' je pred menoj per njih služila, je rekla, de so preh enkrat, k' so imel eno obfolengo per krvav riht, k' je bil tist ta Haderlapov, zavolj enga kseselca v tistih Slobenarskih cajtengah nekej, v precés peršel, pa so kšvornarji med seboj toko naredli, de ni peršel na Žabjek, — de so tačas, je rekla Johana, naš gospod peršli dām s takim mavretizmam, al kok se prav, po vsih glidih, de več dni niso mogli na noge stopit; še le k' je bla tam na rotovž ena tistih komedij, k' jim zdej volitve pravjo, jim je naenkrat čist odleglo, in k' so peršli dam, so rekli Johani: „Veš, tistih božjih pot jest nič ne obrajam, pa vender zdej, k' sem tiste meškurske kandidat v pušco vrgel, mi je pomagalo.“

K' sem to njih naturo od Johane vedla, se pa gun dan nisem prov vstrašla, k' so peršli tak domú, koker de b' jih bli glih s križa sneli. Komej so se pervlekli in k' so padli na stol, so poklical nejpreh mene in rekli:

„Žefa, Žefa, ali si ti kej dohtarce?“

„Jej, jej, če jim je slab, bom pa po dohtarja tekla.“

„Jest za dohtarje ne maram, nič ne znajo. Al se ti kej zastopiš ne arenovanje?“

Men se to šmajhljanje toko velikga gospoda dober perleže, zato rečem:

„Ne glih, de b' se bahala, pa ktermu sem že kakšno arcniyo skuhala. Kaj pa jim je?“

„Al se ti poznaš na vodo?“ — prašajo na to.

Jest sramožljiva, koker sem že, rečem, de se tud poznam, pa de b' jo kar toko ne ota gledat, k' se ne šika, pa nej mi jo le ven dajo, bom že vidla. Pa mi jo pošljejo ven, jest pogledam in grem nazaj, pa prašam:

„Kaj so pa Oni ta zadenj bart v sé vzeli?“

„Eno rihtno ajngabo v tistem slobenarskem jezik, k' je bla na moji mizi“ — odgovoré prov avfrihtek.

„Koko jim je blo pa po tem?“

„Oh, kar želodec se mi je obrnil, krč me je perjel, v noge mi je peršlo, švindel sem dobil.“

„Ja, ja, je že toko. Oni so bolnni, vejo, kaj imajo?“

„Kaj?“ — stokajo gospod rešpehtar.

„Nemčurje v krvi. To sem prec vidla na vodi. Njim bo težko pomagat, vender jest vem za Njih eno arcniyo; je res strašno huda, vsak jo ne strpi, pa za hudo bolezen nuca le huda arcniya.“

„Nič ne dé, če le pomaga. Teh bolečin ne morem prenašat. Povej mi arcniyo.“

„No, nej pa bo, desglih že naprej vem, de jim ne bo všeč. Nejpreh nej se prov fest postjo, koker kakšen kmet, k' je za davke zarubljen.“

„Je težko, pa bo že, k' toko nimam repetita. Kaj pa polej?“

„Polej nej pa gredo v tist cimer na Žabjek, ker so že neke slobenarskih cajtengarjev tinstal, tud „Brenceljna,“ pa nej se fest zapró in samo ričet jedo kakšnih šest mescov.“

„Hm, to je žleht, je hudó, pa bom vender storil, samo de nuca.“

„Samo to še ne nuca, za Njih, k' imajo še žlehtnej bolezen, bo treba že belj kroftnih arcnij. K' bodo toko fest izstradan, de Jih ne bo družga koker koža in kost, polej morta priti dva kroftna kerlca, kakšna ta starih kap-rollov, k' znata fest pertisnit z leskovko, Oni pa ležejo na stol s trebuhom na vzdol.“

„Zakaj to?“

„Nej le počakajo, de jim povem ves receptis za arc-nije. K Oni toko na trebuh leže, na vsaki plat en tak iblajtar z leskovim oljem, pride en drug, per en glih eden, k' ga Oni poznajo, in Jim bere kej slobenarskega naprej, morbit kakšno šrifto al pertožengo na krvavo rihto, Oni pa poslušajo.“

„Pa jest ne bom poslušal“ — — zarantajo gospod.

„O, vem de ne, tga Jim bolezen ne bo pustila.“ Pa zato glih sta tista dva kerlca al iblajtarja na vsak plat, de, kder b' Oni le cuknil al morbit zarantal, jih pomažeta z gunim oljam na tist kos, ker se noge per Njih začno. To tribata toko dolg, de tistga nemčurja zmažeta z Njih, nej gre že ven spodej al zgorej. Se ve, de b' to arcno-vanje trpel toko dolg, dokler bi Njih per slobenarskih besedah božjast vila al mavretizem trl al še kakšna žila cuknila. Še le, k' bi kazal frajndleh ksiht per ferlezvanji slobenarske šrifte, b' bli scajtani, pa mende ta prvokrat ne, še le po več takih probah, k' bi mogle bit vsak dan al pa saj vsak ta drug dan.“

„S tga pa že ne bo nič, arcnija je prehuda, jest jo ne bom zmogel, sem prestar za to; bom raj bolan. Slobe-narsko — he, nikol!“

„Koker je Njih lešt, nej pa bodo bolni. Druga žavba per Njih nič več ne pomaga. Nemčurji Jim bodo ostali v krvi in kedar bodo slišal kej slobenarskga, Jih bo krč per-jel, pa mene nej nikar ne kličejo na pomoč, ker za Njih drugih arcnij in mitelnov nimam in tud ne vem zá-nje.“

Toko so bli slab potroštan in zdej res naprej bolehajo. Večkrat jih perjema božjast, poseben kder kej slobenar-skega vidjo al slišjo; brat pa kar ne morjo slobenarskga, jih krč v očeh prime. Če b' še za kranjsko deželo per-šel z Duneja tist prefelk, koker na Pemske, de b' mogli po kanclij slobenarsk pisat, je to za njih božji žlak. Men se res smiljo, k' tolk trpe. Ne vem, če bom dolg cajta per njih ostala, bom že drug bart povedala.

Adijo za ta cajt!

„Brencelj“ svojemu sovražniku v „Narodu“.

Res plemenito pač ni, očitati kilove ude, —

Vendar če hromec mirú memo gredočim ne dá, Marveč zažene krohót za nevšečnim mu mirnim človekom,

Naj ne jezi se nikar, če se pokaže mu pest.

Nikdar razburila me peresa Tvojega jeza,

Smilila se mi prevéč Tvojega trupla buhlóst.

Tvoje pokveke pogled usmiljenja javnega prosi,

Če se nastaviš na pot, vsak ti pomolil bo sold.

Vendar ker mene daróv ne neha prositi nadležno

Tvoje prevzetno peró — evo pristojin mu dar!

„V zdravem telesu zdrav duh“, je Sokrat nevednež izrekel,

Če bi bil Tebe poznál, bil bi narobe izrek.

Rekel gotovo bi bil, da za kazen prevzetnemu duhu

Skvečeno Bog dal teló, da je ostudno vse skup.

Čiškega konja kosti in kljuse oguljeno kožo

Mojemu „Pegazu“ daš! Hvala Ti lepa za to!

„Pegaz“ prevzetan moj ni, ne spenja ošabno se v slavo,

On je pohlevna žival, jasli domače mu všeč;

Nosi po moči na kup, kar treba za trdno zidovje

Narodnih naših trdnjav, bodi si pesek al prst.

Ljud ga povsod že pozná, ne gleda kopit mu ne dlake,

Prvo pogleda le to, kar je prinesel seboj.

Ker je pohlevna žival nemčurjem le našim hudobna,

Čemu Ti, hromova strast, lučáš polena za njim?

Vsedeš visoko se res na „Pegaza“ — kake postave!

Stisneš — ne meča — o ne! preklo, gorjačo med dlan.

Meniš, da „Pegaz“ je Tvoj res žebec prav žlahtne kobile?

Kaj še! Ne varaj se sam! „Pegaz“ Tvoj silen je pes.

Kužek Tvoj, umna žival s požrešnim obširnim trebuhom,

Se je izgledno učil, nóžici kvišku molit'!

Kedar kje s kuhnje diši, da peče za god se pogača,

Ali pečenko z drogú kuhareca sname tolstó,

Bodi si narodna peč, bodi nemčursko ognjišče, —

Brzo Tvoj kužek je tam, parkljíčke kvišku molí.

Teče pa tudi kaj rad za kakim navađnim le móžem,

Če mu le vdari v nos dobrega grižljeja duh.

Vjemši ga laska se mu in laja in brska in evili,

Kaže prebrisan svoj um: zadnjico z repom podpré! —

Dokler popotnik — ne rad, le sitneža se iznebiti —

Vrže kaj malega v prah; kužek pobere in gre.

Kužek darilo požré, zapomni si blazega „znanea“

Ter mu še teka na pot, dokler dobrotnik je živ.

Ko pa možá zagrebó, ta kužek mu ni nehvaležen,

Varuj krivice me Bog! gre mu na grob še — zapét.

Petje je to opomin živečim še slavnim možakom,

Naj le odprejo možnjó, kužek jih bo že slavil. —

Kužek pohleven je Tvoj, skrbéč za trebuščka votlino,

Njemu daritelj vsak ljub, bodi Slovenec, nemčur!

Naj se Slovenije dom sezida al v zemljo pogrezne,

Njemu ni vse to nič mar, kužek le zá-se skrbí.

Vendar pa tebi gorjé, ki kužku se vstopiš v napotje,

Ali če misli, da kost njemu namenjeno žreš!

Veče gorjé pa ti še, če lajanja kužka ne slušáš,

Če ti zaprta je pest, kužku ne daš za zobé!

Grom pa in peklo mu kar, kdor z domačo besedo Slovence

Zvabil je k sebi na stran, kužek pa laja zastonj!

Kužek postane pošást in laja in se zaletava,

Kakor da res bi bil pes, ktereга kdo se boji.

In če ga ščuje še kdo v profesorja vzvišeni suknji

Ali kak mlečni dijak — viših potreben še šol, —

Takrat je kužek ves ljut, popada in šavsa krog sebe,

Ne se bojéč za zobé, kolikor jih še ima.

Vidiš, to „Pegaz“ je Tvoj, ki nosi te v pevske višave,

Če si ponosen res na-nj, drži trdo ga za rep!

Dopis „Brenceljou“ z Mozirja.

V Mozirji na Štajarskem se večkrat prikazuje pete-linček posebnega plemena. Svoje krempeljčke dene na svoj krivi kljun in oznanuje s kričočim glasom vsako no-vico brzih nog od hiše do hiše. Če se mu pa kaj posebno-važnega zdi, vzame dve palčici in gode zraven kakor na gosli. Njegova majhna postava e nekako posebne zname-nitosti, a vendar je želeti, da bi to drobno pleme prenehalo, ki ga je le slišati, a komaj videti. Ako pa utegne kdo iz-med č. „Brenceljnovih“ bralcev k temu izvanrednemu pe-telinčkovemu plemenu priti, naj se osobno ali pa pismeno pó-nj obrne pod naslovom „Petelinček“ v Mozirji — poste restante.

Slovenščina pri poduku v ženskih ročnih delih v slovenski šoli.

Tako govori v šoli učiteljica ženskih ročnih del, ki ni slovenskega jezika zmožna.

Štrikanje, heklanje, štriknadel ali štanjšca. Heknadel, fingret, štumpf, štrumpantl, jankarl, ferkert, aufnemati in abnemati, ti boš aufnemala, ona pa abnemala; ti boš štrikala, ona pa heklala. Če je treba učenkam učiteljico česa prositi ali vprašati, morajo reči: „ih pit“; in če vprašaš učenke, posebno male, kaj se pravi „ih pit“? ti odgovore: „to se pravi, naj gre, pit.“

Pogovori o deželnem zboru kranjskem.

Jože. Ti, Jaka, do tega deželnega glavarja Kaltenebergerja morajo pa nemškutarji prebiti malo zaupanja imeti.

Jaka. Kako to! Ali nisi slišal, da so mu izrekli v deželnem zboru zahvalo za to, ker je imel v rokah tisti denar za rezerviste, ki se je po deželi nabral?

Jože. Ravno zato pravim, da mu morajo malo zaupati, ker mu za to še hvalo izrekajo.

Jaka. Haha, zdaj že razumim, kaj hočeš reči. So se mar bali, da bi jih sam ne pojedel, ha ha?

* * *

Tine. Ta Vesteneck je pa res čuden mož, v deželnem zboru je rekel, da on ne more živeti brez policije.

Tone. Ha, ha, zá-me pa policije še nikoli treba ni bilo.

* * *

Jaka. „Turški list“ je Kaltenebergerja tako v zvezde koval, našega Bleiweisa pa tako poniževal. Jaz pa pravim, da nemškutarji vsi skup niso vredni, da bi jih dr. Bleiweis brcnil.

Tine. O pač, tega so pa že vredni, tega.

* * *

Jaka. Mene bi bilo sram, če bi tako debele slišal, kakor jih je Vesteneck v deželnem zboru.

Tone. Take ljudi je menda toliko sram, kakor volka strah.

Jaka. Ta primera je slaba, Tone?

Tone. Zakaj?

Jaka. Zato, ker je volka bolj strah.

* * *

Tine. Nemčurski poslanci kranjskega zbora morajo biti strašni črnuhi, mračnjaki, temnuhi in ponočnjaki.

Jože. Zakaj?

Tine. Zato, ker se tako boje dneva.

Jože. Pojdi no, to že ni res.

Tine. Pač! Zakaj pa, kedarkoli naših poslancev kateri stavi predlog, naj se preide čez to in ono na dnevni red, nikdar nočejo stopiti na dnevni red?

* * *

Jože. Zdaj se tolikokrat bere, da ima zbor tajno sejo. Zakaj li?

Jaka. Menda zato, ker se nemčurski poslanci bojé, da bi svet ne zvedel, kaj se tam govori.

Jože. Jaz pa mislim, da zato, da poslanec lahko vtaji, kar je tam storil ali govoril, če bi mu pozneje to kaj na pot hodilo.

Jaka. Naj bo to ali to, jaz le toliko vem, da tisto, kar se na skrivnem godi, ni vselej lepo.

Dober svet nemčurskim poslancem kranjskega zbora.

„Brenceljnu“ je pokalo srce, ko je tolikokrat že bral in slišal, kako so naši poslanci v deželnem zboru podajali in zmerjali nemškutarje, češ da ne poznajo potreb našega ljudstva in se tudi ne brigajo zá-nj. Ker je „Brencelj“ dobra duša in usmiljenega srca, je šel in iztuhtal te-le recepte, da si jih nemčurji zapomnijo.

Če je v kaki občini toča pobila in ljudje silno lakoto trpe, je najboljša pomoč, če se jim nemška šola naredi.

Če je kje voda most vzela in ljudje prosijo pomoči deželnega odbora, ker sami si mostu ne morejo narediti, je najbolje, če se v tistem kraju napravi nemška „feuerwehr“.

Če kje kaka vas pogori, da so vsi ljudje brez strehe in skoro nagi, naj se kar mogoče naglo naredi postava, da so župani vsi nič drugega ko hlapci okrajnih glavarjev.

Če ljudje prosijo, da bi se jim obroki za plačevanje davka podaljšali, ker ni v žepu cvenka, v hlevi ne repa, v shrambi ne zrna, bo najbolje, če se jim naroči, da morajo brž novo šolo zidati in ceste popraviti.

Če je kje goveja kuga in so ljudje trpeli veliko škodo v denarji, blagu in delu ter prosijo pomoči, je najbolje, če se deželnemu odboru naroči, pozvedeti in poročati zboru, koliko otrok tam v šolo ne hodi, da se potem staršem naloži primerna kazen.

Če potrebuje kmet poduka v vinoreji, sadjereji, živinoreji — sploh v kmetijskem gospodarstvu, je najbolje, če se naredi postava, da se mora vsako, pismo nesti k notarju in tam potrditi, predno se na pošto da.

Če se pokaže po občinah velika revščina zato, ker se berači in slabega imena ljudje ženijo, ni nič boljšega zoper to zló, kakor — odkup duhovenske bire.

Stremajer Kaltenebergerju.

Jaz sem že šel, kdaj pojdeš pa ti?

Zdaj smo pa na konji!

Nemčurji deželnega zbora kranjskega so sklenili postaviti za odkup duhovske bire; če bo poterjena, smo rešeni vseh nadlog: lakote, kuge, toče, povodinj, viharjev, slane, požarov, ubojev, trtne uši, kebrov, kač, gadov, miši, podgan, gosenic, sploh vseh nadlog, še celó smrt bo zdaj zastoj. Juhej!

Če se bo bira odkupovala.

Prvi kmet. Ti, Andrej, ali si že zavaroval svojo hišo zoper ogenj?

Drugi kmet. Čemu? Saj mi ne sme pogoreti, dokler nisem odkupnine vse plačal. Za dvajset let sem že brez skrbi.

Prvi kmet. Zdaj bomo toraj biro v denarjih odrajtovali. Kje jih bomo pa dobili?

Drugi kmet. Sejali jih bomo in naprosili tiste gospode, ki so nam to postavo sklepali, naj nas pridejo tudi naučit, kako bomo obdelovali polje in vinograde, da nam bo kar gotov denar v njih rastel.

A. Zakaj ima li deželni glavar Kaltenegger tako nizke čevlje?

B. Zato, ker mu nemškutarji tako pete ližejo.

Kranjski Jože vit. Schneid,

Nekranjski Jože baron
Žvegelj,

z ljubljanskim zmajem na verigi, katerega je bil Dežmanu iztrgal in vkrotil.

ki je Dežmanove grablje prevzel in jih zdaj na Dunaji in po svetu nosi.

„Brencelj“ svojim in drugim!

Ste mislili, da bo „Brencelj“, kakor drugi slovanski, neslovenski in neslani časniki, svoje prvo polletje končal ravno s 1. junijem, je li?

Ej, motite se, prijatelji in drugi. „Brencelj“ se je prepričal, da naše „Pratike“ niso za nič, le malo naročnikov se briga za-nje, razen tega pa je v njih preslabo vreme za Slovane sploh in Slovence posebej.

Ker toraj po naši „Pratiki“ ni nič kaj pravega vremena, si je „Brencelj“ ogledal rusko in bolgarsko itd. ter našel, da je v nji prvi julij še le 13. julija. Ruska pratika je vsakako boljša od naše dosedanje, zato odpustite, da je zdaj po tej končal svoje prvo polletje. Če se to ne bo obneslo, se bo pa vrnil k naši „Pratiki“ nazaj.

„Brencelj“ misli, da mu je dovoljeno, brenčati po kranjski in ruski pratiki, v kateri vidi vreme boljše, zato opominja tiste svoje prijatelje, katerim je potekla naročnina po kranjski ali ruski „Pratiki“,

naj jo ponové, če hočejo, da se jim bo „Brencelj“ še naprej legal.

Laže pa se „Brencelj“:

Celo leto za 3 gld. — kr.

pol leta „ 1 „ 50 „

četrt leta „ — „ 80 „

Kar je pri tem najbolje, je to, da naročnik ne more nikdar za gotovo reči, da ga ta ali ta dan ne bo. On pribrenči kakor smrt; le to je gotovo, da, kedar ga je naročnik dobil, je znamenje, da more po preteku štirih tednov vsak dan biti pripravljen ná-nj, kakor na smrt.

Toraj naj le vsak, kdor se ga boji ali ne boji, pošlje svoj groš, če še tudi do zdaj ni bal se ga.

Kdor je pa dozda še na rošu, naj se posebno podviza, drugače se „Brencelj“ njemu ne bo več lagal, ampak — saj vsak ve, kaj potlej pride.

Dano v Ljubljani 26. junija (po ruski „Pratiki“) 1880.